

1567

1893

o. XVII, 291.

DE THAM-
MERO VAGANTE IN

Diocesi Mindensi commone
factio, Vuitebergæ edita

Anno

M. D. LVII.

EPIGRAMMA.

Hæc te qui monitum uult lector amice, salutem
Diligit ille tuam diligit ille suam.
Nec tam fortis equi, quamuis animosus, amore,
Quàm studio uerum, flagrat, amante Deum
Si tamen hæc pietas deliri in tempora sæcli
Incidit, atq; suos sustinet ægra dies
Iudicium, præsens quo semper claudicat ætas
Sincere melius posteritatis erit.

P. V. Vratislæ

CHRISTIANO ET PIO
Lectori S. D.

Thammerus homo rabiosus & fan-
naticus, quem uagari audimus in
Diocesi Mindensi, aliquanto iam tem-
pore & scriptis & uiua uoce contra do-
ctrinam Euangelij in Ecclesia euomuit
blasphemias, quæ refutandæ sunt non
tantum disputatione aut scriptis, sed
etiam iusto officio pñ Magistratus.
Summam doctrinæ ipsius (si tamen
doctrinæ appellationem tanta impu-
dentia, tantus furor, tanta rabies me-
retur) & præcipua Capita typis euul-
gauimus, nihil quidem ueriti, ne ulli ho-
mines sani etiam inter cæteros doctrinæ
Ecclesiarum nostrarum aduersarios ab-
surdissimæ hominis ad flagitium usq[ue]
infani adsentirentur uanitati ne dicam,
an Diabolicæ impietati, Sed primum
omnium, ut publica uoce testatum face-
remus, nos à Thammeri furoribus toto
pectore abhorrere, & eos expresse da-
mnare, deinde ut cognita flagitiosi ho-

A ij minis

minis impudentia & audacia, pñ omnes
toto orbe terrarum considerent ista
nostri seculi tam effrenis licentia & impu-
nitas conuellendi dogmata tradita
expresso Dei uerbo, & in nostris Ec-
clesijs beneficio filij Dei λόγου αἰδίου πα-
τρος recte explicata, quo tandem pro-
rumpat & euadat impietatis.

Cum autem in editis ab ipso autore
libris multo horribiliores blasphemiae
extent, quam quae his pagellis recitan-
tur, nos quidem horribile organum Dia-
boli Thammerum ita rabiose conspur-
cantem fontes doctrinae Euangelij con-
tra suam ipsius & applausorum, si qui
sunt conscientiam, indignissimum esse,
aduersus quem uel scissionis, uel refu-
tationis uerborum in manifestis blasphe-
mjs opera sumatur, non dubitamus
communi totius Ecclesiae consensu iu-
dicari, Vetat enim filius Dei precio-
sissimam uerbi sui gemmam porcis &
rabiosis canibus obijci, nec soli Timo-
theo praecipit Paulus, Sed toti Ecclesiae
ut a

ut à fanaticis seductoribus, qui non acquiescunt sanæ & piæ doctrinæ Christi, sed mentis peruersitate absorpti, & religione ad questum, uel ambitionis, uel uentris causa abutentes, blasphemias λόγῶν μαχίας spargunt, tanquam ab αὐτοκατάκριτοις auersa sit. Sed crescente indies scelerata petulantia leuissimorum ingeniorum, Principes, qui confessioni doctrinæ Euangelij sese cōiunxerunt, memores esse debebant officij sui in coherentis post legitimam cognitionem blasphemis & omnibus palam & contumaciter in Deum & aduersus Euangelium contumeliosis. Hoc enim est quod ipsis præcipitur Psal. 2. Et nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram, Seruite Domino. Et Proverbiorū 28. Aufer impietatem à uultu Regis & firmabitur iusticia Thronus eius. Neq̄ enim si Magistratus Politici non possunt euellere ex peruersorū hominum mentibus impias de Deo opiniones, ob eam causam externorum etiam delictorum cum Decalogi præ-

A iij

cipua

eiua parte & Euangelio pugnantium
um impunitatem concedere oportet,
quin doctrinae peruersitatem & blasphemias
seuerissime prohibeant & puniant,
cum propter gloriam Dei, tum exempli
causa, ne malum pestiferum sui
contagio & licentia noceat pluribus.
Quod quidem gubernatores pios non
modo in populo Iudaico, sed aliarum
etiam Reges gentium cognita uera de
Deo doctrina legimus fecisse sedulo, ut
aduersus Deum contumelias sanctissimis
edictis & grauissimis poenis coercere
studerent. Vt Danielis de Nebocadnesare
& Dario Medo abunde testantur
historiae. Dedit uero & Geneuensis
Reipub. Magistratus ante annos
quatuor punitae insanabilis blasphemiae
aduersus filium Dei sublato Serueto
Arragone, piam & memorabile ad omnem
posteritatem exemplum.

Hanc piam curam tollendi Alastoras
& professionem impiorum dogmatum,
quae aduersus Deum palam
contu

contumeliosa sunt, si Principes & Magistratus aut ad se minus pertinere, aut sibi licere arbitrantur ociosos spectatores esse prophanati Euangelij & nominis diuini contumelia adfecti in suis territorijs, non solum officij sibi diuinitus commissi præcipuam partem non intelligunt, Sed etiam sui periculi ignorant magnitudinem, dum alieni sceleris & socios se & reos faciunt.

Debebant autem meminisse, grauissimæ iræ Dei, quam sibi perpetua omissione præcipui officij cumulant, & atrocissimarum poenarum, de quibus concionatur uox diuina inquiens .1. Reg. 2. Glorificantes me glorificabo, & contemnentes reddam contemptos. Et Zacha. 10. Super pastores populi iratus est furor meus. Sed in omnium manibus sunt Dei beneficio Prophetici & Apostolici libri, & extant nostrorum hominum de ea re uberiora scripta,

Hanc uero cōmonefactionem ad

A iij

didia

vidimus publicationi errorū, uel potius
insaniæ Thammeri, ut extaret Eccle-
siarum nostrarum de homine flagitiose
impio & aduersus Deum scelerato iu-
diciū, & publicè constaret nos furo-
res eius, ut par est detestari loco nostro,
eosq; ut uoce diuina & omnium Do-
ctorum scriptis in Ecclesia Dei iandu-
dum damnatos execrari. Oramus
autem filium Dei λόγον αἰδίου αἰδίου πα-
τρος, custodem Ecclesiæ toto terrarum
orbe, ut nos omnes luce uerbi sui gu-
bernet, & uasa misericordiæ salutaria
Ecclesiæ & nobis faciat, ac reprimat
Diabolum impellentem organa sua ad
maledicendum Deo, Euangelio & Ec-
clesiæ, & glorioso suo aduentu, quem
lati expectamus, finem faciat tristis-
simarum in genere humano con-
fusionum. Vuitebergæ die
Aprilis 10. Anno à Chris-
to nato supra Millesimū
Quingentesimum
quingagesimo
septimo.

Capita

CAPITA ERRORVM THEO-
baldi Thammeri Mindæ in sum=
ma æde, Euangelium Dei in=
fideliter docentis.

1 Sola fides, quæ nititur promissioni=
bus diuinis de gratuita misericordia Dei
propter Christum, non iustificat pec=
catorem.

2 Bona opera seu præstatio officij est
uera Fides, hæc saluat non illa.

3 Christi natiuitas, meritum, crux,
mors, resurrectio, ascensio, non suffi=
ciunt ad iustificationem peccatoris.

4 Peccatorum omnium maximum
est occisum esse filium Dei, statuere au=
tem hoc maximum peccatum tibi im=
putari ad iusticiam, extrema insania est.

5 Christus non est ideo mortuus, ut
uel tibi uel mihi eius mors uel resurre=
ctio, ad iusticiam imputetur.

6 Sed per hoc Sacramentum, id est,
mortem suam, maximum peccatum
ipse patefecit. A v 7 Per

7 Per Christi mortem, maximum peccatum innotuit, ut nos illud porro fugiamus.

8 Per resurrectionem eius summa iusticia illuxit, in qua si iuxta exemplum Christi uixerimus nos quoque resurrexi-
mus, & uere Christiani sumus.

9 Fateri nos esse massam peccati, atque adeo quicquid in nobis est, nihil posse aliud nisi peccare, est doctrina peruer-
sissima.

10 Nemo ex sacra scriptura probare poterit, nudam fidem, uel alienam iusticiam, aut externum aliquod meritum nobis imputatum iustificare. Nam Deus esset προσωπολήπιος acceptor personarum, si nobis impijs & malis existentibus, iusticiam imputaret, & non potius unumquemque ex operibus iudicaret.

11 Quemadmodum unusquisque posteaquam Christianus factus operatus est, siue bonum illud fuerit, siue malum ita iudicatur, non iuxta meritum Christi,
sti,

sti, quod ille sibi uult reseruare, & non
tibi aut mihi imputare, hic nulla est im-
putatio.

12 Per nudam aut solam fidem, nul-
lum fit discrimen inter Turcas, Iudeos,
Gentiles, & Christianos, sed per ueram
fidem, quæ est præstare suum officium,
seu fidere, Glauben leisten.

13 Caro seu humanitas Christi facit
solummodo ad agnitionem uoluntatis
diuinæ, ad salutem seu uitam nihil pro-
dest.

14 Deitas uero & Spiritus, ubi iuxta
eiusdem doctrinam ad gloriam Dei o-
peratus fueris, uiuificat.

15 Si porro Patri usq; ad mortem o-
bediens fueris, tuamq; crucem porta-
ueris, ac tuum officium feceris, quem
admodum Christus tibi exemplū præ-
buit, suumq; officium fecit, iustificatus
es.

16 Si Christi externum meritum per
nudam fidem nobis applicatum sufficit
ad iusticiam, ad quid tot sententiæ, quæ
de bonis

de bonis operibus concionantur, nobis
præscriptæ sunt.

17 Vir non est caput uxoris, quia uir
& uxor una caro sunt, ideoq; & coniu-
gium uocatur, ut sit idem uelle & idem
nolle inter eos, atq; una rem domesti-
cam administrent, & ærumnas per-
ferant.

18 Melius est Sacerdotem domi ale-
re concubinam, quam uiuere in legiti-
mo coniugio, & aliam post aliam du-
cere,

19 Lutherani non intelligunt quid sit
Lex & Euangelium, quid autem Chri-
stus uel fides sit, penitus ignorant

20 Per nudam fidem & mortuam li-
teram tantopere sunt fascinati & excoe-
cati, ut omnino sibi persuadeant sua
mendacia esse diuinam ueritatem, au-
riq; spumam & feces esse purum putū.

21 Lutherana doctrina de sola fide
reuera est Antichristi doctrina.

22 Omne peccatum contra consci-
entiam

entiam est peccatum in Spiritum sanctum.

23 Homicidæ, Latrones, fures, Adulteri, scortatores &c. etiam post ultimum supplicium, quo mundo tantum satis fit, non autem Deo, nunquam remissionem peccatorum consequuntur, sed æternis pœnis afficientur, horum autem pœnitentia nihil eis prodest.

Theobaldus Hammerus
in der Apology / wider
M. Dartmannum
Beyer.

Lache du vnd spotte mein wie
du wild / heisse mich auch einen
Senssdoctor vnd Berenringer
darzu / so wil ich mehr aus Ari-
stotele lernen / den die gantze welt
kan oder vermag aus des Luthers
verferte teudsche Bibel lernen /
welche nichts denn Ketzerisch /
Kotten / Secten / Auffrur / vnd
mord / mit iren verblümbten wor-
ten /

ten / wie jederman kund vnd offen
bar ist / gebüret / vnd wo sie nicht
bald abgethan / noch viel mehr
gebenen wird.

Ich zweiffel auch gantz vnd
gar nichts / diese Bibel / sey des
Antichrists leibliche mutter / vnd
der Sola fides sein Vater / Lu-
ther die Obstetrix vnd wehemut-
ter / Ir seine discipel vnd jünger /
die Seugammen / Ewre hohe
Schulen des new geborn Königs
Regenten / die gelerten sein Ritter-
schafft / so im zu hofe reiten / die
euch zuhören / vnd dieser falschen
lere gehorsam leisten / seine Un-
terthanen / durch welche er sol-
chen gewalt vnd Tyranny erhel-
t vnd bestetiget / Der Derr wölle
Vater Mutter vnd Son mit dem
Geist seines mundes stürtzen /
vnd durch seine heilsame
zukunfft abthun /

9
193469

ULB Halle 3
004 396 014

Sp.

MC

DE THAM
 ERO VAGANTE IN
 Diocesi Mindensi commone
 factio, Vuitebergæ edita
 Anno
 M. D. LVII.

